

PROTOKÓŁ

Saski - Rej

30

Narrows, dnia 4 marca 1950 r. Sędzia Janusz Gmurkowski
 , działając na zasadzie Dekretu z dnia 10 XI. 1945 r.
 (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 293) o Głównej Komisji i Okręgowych Komisjach
 Badania Zbrodni niemieckich w Polsce, jako członek Głównej Komisji, prze-
 słuchał w trybie art. 255 w związku z art. 107, 115 104, 110 Kodeksu Postępo-
 wania Karnego niżej wymienioną osobę, która zeznała co następuje:

Nazywam się

Gmień i urodzisko:	Talubowski Cestaw
Data i miejsce urodzenia:	14. 7. 1910 w w-wie
Imiona rodziców:	Piolo i Rejue z d. Sobierawski
Zawód ojca:	uczeń
Przynależność państwowa:	polskie
Kryzys:	wpuszko-kot
Sykstencje:	4 odbyty, reszty powr.
Zawód:	domość
Miejsce zamieszkania:	Miedresyjskie 108 m 11
Karalność:	niekarany.

Od początku powstania warszawskiego 1944 roku przebywa-
 Tem w mieszkaniu moim przy ul. Miedresyjskiej No 108.
 Do dnia 23-go sierpnia 1944 roku, byli do dworci, kiedy
 Niemcy wyrzekli nas, tak mężczyźni, jak i kobiety z Saskiej Re-
 py do Pruszkowa, na całym terenie Saskiej Rejpy do ul. Fran-
 cuskiej, Niemcy nie dokonali żadnej zbrodni. Pier pierwsze
 dwa dni na Saskiej Rejpie było słychać stręły, ale potem
 zupełnie ucichło. Ponieważ ^{dość nas stał} ~~to mieszkanie~~ w pobliżu mostu
 Poniatowskiego, na którym stała niemiecka artyleria pre-
 ciwlotnicza, nie mieliśmy więc całkowitej swobody ruchu.
 Niemcy do ukarującej się ludności na ulicach strzelali.
 Dnia 7-go sierpnia (doły nie pełen zupełnie ^{dość nas stał} powr.) Niem-
 cy stojeli nasz dom. Zaręli dobijać się do bramy. Gdy
 żona moja, Maria, skończyła im bramę, wpadli do nas
 z bankami z bejusz. Zaręli wziętym mężczyznom
 (było nas 14 mężczyzn) wyjść na ulicę i stać pod ścianą
 domu. Kobiety zapędzili na stręły. Dom zaczęli podpalać

-2

Łokietka naszego domu Louise Zajackowska, tam
obecnie nadal w naszym domu Nr. Mięskanina 4, któ-
ra miała mówić po niemiecku, dowiedziała się,
że Niemcy ci - Helmschlosserzy przyszli wykonać egze-
kucję, że to, że podobno z naszego domu padły
straty, które robity na wole oficera i profesora nie-
mieckiego. Mężczyźni usiłowali rozstrzelać, dom podpalić.
Dzięki interwencji jednego z żołnierzy, zdeje się Austry-
jake, który przechodził parę razy do naszego domu
na patrol, (dom nasz był wysoki, trypizitowy i ze
strzelnym można było obserwować wstrząs), a który
dnia tego stał na wrocie na wole i widział podob-
no skąd padły straty, zastaliśmy uratowani. Po
rozprawie z panią Zajackowską, żołnierze ten powie-
driali oficerowi, kierującemu egzekucją, że wskazać
dom, z którego padły straty. Po chwili zobaczyli-
my, że pali się dom uroszony przy ul. Jakubowski
i Estońskiej. Podobno uwaliono w nim fuszki od Kul.
Ludności w domu tym nie było.

(31)

Dnia 13-go sierpnia z terenu rannego z jednej
strony wiatem, z drugiej ul. Francuskiej, Niemcy
zarzeli wyrzucić ludność, zostawiając w domach
jedynie ~~tylko~~ matki z małymi dziećmi. Pożeniary mogą
zostać, więc i ja zostałam, ukrywając się w
piwnicach. Często przechodzili Niemcy do naszego domu
jakiś i sąsiadnich, wyciągając ferrere kępi, którzy poro-
sali.

Dnia 23-go sierpnia wyrzucali Niemcy ludność poro-
stających terenów Saskiej Reży. Dnia tego byłem w do-
mu przy ul. Haleckiej 62 u węg. Kolegi. Stąd Niem-
cy zebrali mnie razem z resztą ludności. Wyprowadzi-
li nas na obóz w Szlachowcu, skąd przewieźli do Pruszkowa,
a stamtąd do Niemiec do obozu w Stuthofie.

Na tym protokół zakończono i odrysowano.

Protokolantka:

Teresa Zol

Jakubowski, Crestan
Januszewski